

О.В.Кравчук

ЗАСТОСУВАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СІЛЬСЬКІЙ МАЛОКОМПЛЕКТНІЙ ШКОЛІ

За роки незалежності в суспільстві сталися значні зміни, які мають вплив і на освітянську галузь. Освіта в Україні набуває нових рис, наприклад, комп'ютеризація навчального процесу.

Відповідно до Постанови від 6 травня 2001 року №436 „Про затвердження Програми інформатизації загальноосвітніх навчальних закладів, комп'ютеризації сільських шкіл на 2001-2003 роки” Кабінет Міністрів України постановляє: затвердити Програму інформатизації загальноосвітніх навчальних закладів, комп'ютеризації сільських шкіл на 2001-2003 роки. Основним завданням Програми є: оснащення сільських шкіл сучасними засобами інформаційних технологій, створення сучасних комп'ютерних мультимедійних класів, локальної мережі, телекомунікаційних засобів виходу до глобальної всесвітньої мережі Internet, забезпечення базовими та спеціалізованими системними програмними продуктами.

Сьогодні перед учительством вже не стоїть питання, чи потрібно вчити учнів молодшого шкільного віку працювати з комп'ютером. Комп'ютерні герої – це веселі, цікаві співрозмовники, завжди приходять на допомогу учневі, підказують та пояснюють матеріал. Комп'ютерні програми для початкових класів можна використовувати на будь-яких етапах уроку, залежно від мети, поставленої вчителем.

Сільська малокомплектна початкова школа характерна своїми особливостями. Вчитель повинен урахувати, що сільські діти завантажені сільськогосподарською роботою більше, ніж діти, які проживають у місті, тому велика кількість навчального матеріалу повинна бути виконана на уроці. На допомогу вчителю, який працює в малокомплектній школі, повинні бути комп'ютерні навчальні програми, які полегшували б засвоєння навчального матеріалу. Необхідно мати належну матеріальну та технічну базу в малокомплектній школі. Міністр освіти В.Кремень наголошує на тому, що в 2003 році вже вдалося лише за рахунок державного бюджету забезпечити сільські школи більш як 1800 комп'ютерними класами. А в 2004 році повинен завершитися перший етап комп'ютеризації середньої школи в Україні [4,с.4].

В останні роки в Україні інтенсивно досліджуються психолого-педагогічні проблеми застосування в навчальному процесі комп'ютерів та створення на цій основі досконалих комп'ютерних технологій навчання (О.В.Ващук, Ю.В.Горошко, М.С.Головань, Р.С.Гуревич, В.В.Дровозюк, М.І.Жалдак, О.В.Жильцов, Ю.О.Жук, І.М.Забара, В.І.Клочко, Ю.І.Машбиць, Т.І.Чепранова та ін.) [1, с.26].

Проблема організації навчально-виховного процесу в малокомплектних початкових школах вивчалась ученими-педагогами:

М.А.Мельниковим, А.М.Пишкало, Н.І.Присяжнюк, О.Я.Савченко, В.П.Стрекозіним, Г.Ф.Суворовою, Г.Б.Тришнєвською, Т.І.Шамовою [3,с.63].

У 1983р. ЮНЕСКО документально підтвердила використання нових інформаційних технологій (НІТ) у 43 країнах світу. Комп'ютери почали широко використовуватися в системі освіти, в багатьох країнах було ухвалено національні проекти розвитку шкільної інформатики. Наприклад, у США вже в 1984/1985 н.р. майже 15 млн. учнів та 0,5 млн. вчителів мали можливість працювати з комп'ютером для навчання й виховання .

В Японії комп'ютери знайшли масове застосування в системі позакласного навчання. Найрозповсюдженіша мова „Лого”.

В Англії та Франції 1982 рік було проголошено Роком інформатики, відтак розроблено державні програми комп'ютеризації освіти. В межах цих програм створено банки програм, рекомендованих для навчального процесу, проведено масову перепідготовку викладачів, забезпечено впровадження персональних комп'ютерів (ПК) у системі освіти.

З 1979/1980 навчального року в Болгарії проведено експеримент з упровадження НІТ. Результати даного експерименту показали: хоча учні експериментальних шкіл одержали такі самі знання, набули таких самих умінь та навичок, що й учні шкіл звичайних, але цього вони досягли зі значно меншим психічним та фізичним навантаженням, виявили більший інтерес до навчання [2, с.35].

Наприкінці 80-х – початку 90-х років однією з першорядних проблем науковці (серед них В.А.Буцик, Ю.М.Горвіц, М.П.Гольцман, А.Г.Дуванов, А.П.Єршов, Я.А.Зейдельман, В.М.Монахов, Ю.А.Первін, А.Ю.Уваров та ін.) називали комп'ютерну освіту та виховання в початковій школі, бачачи, з одного боку, очевидну потребу в такій освіті, а з другого – передчасність її масового впровадження .

На сьогодні в Україні впровадження персональних комп'ютерів стало реальною справою: з'явилося чимало педагогів, які не тільки комп'ютерно грамотні, а й готові використовувати ЕОМ у навчальному процесі [2, с.36].

Але існує ще багато проблем у сільській малокомплектній початковій школі, без вирішення яких не може бути мови про використання комп'ютерів у навчальному процесі. Щоб застосувати комп'ютер на уроках, вчитель не готовий перейти на нову інформаційну технологію з застосуванням ПК у навчальному процесі, мало програмного забезпечення в навчанні дітей. Тому ми поставили за мету розробити комп'ютерні програми для учнів початкової ланки з курсу „Я і Україна” суспільствознавчого та природознавчого спрямування.

Комп'ютерні програми, які використовуються на уроках, повинні відповідати темі, меті уроку. Наведемо приклад.

На уроці громадянської освіти з курсу „Я і Україна” за програмою є тема уроку „Весняні свята”. На нашу думку, варто зупинитися на комп'ютерній програмі для 2-го класу „Зустрічаємо Великдень”, яку розробили: Кравчук О.В. – вчитель початкових класів Уманської загальноосвітньої школи №11, Тихоненко С.В. – програміст.

Тема уроку: „Весняні свята”.

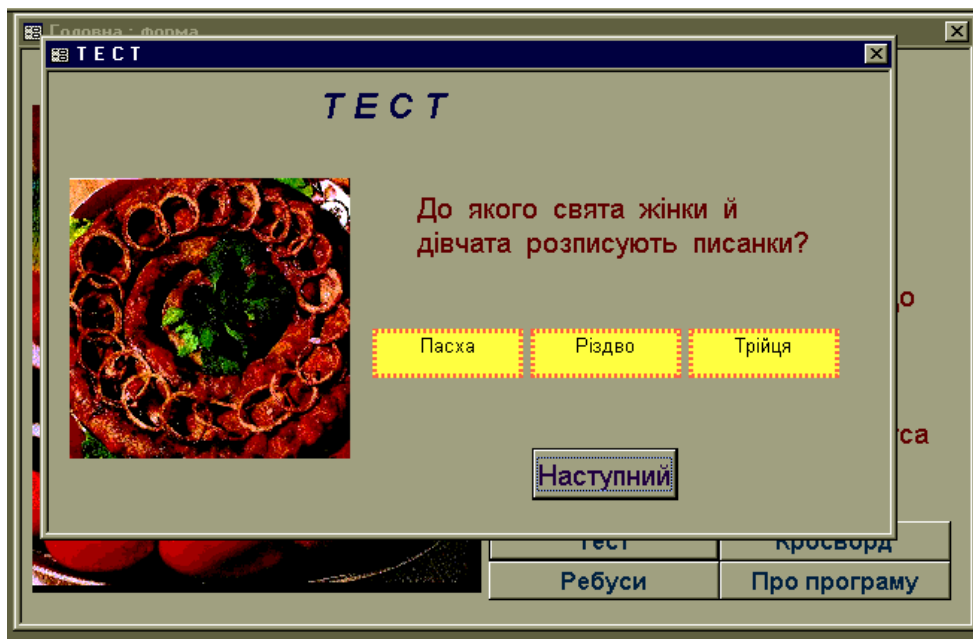
Мета уроку: ознайомити дітей з традицією християн на Великдень робити крашанки, пекти паски. Поглибити знання учнів про історію та характерні особливості святкування Великодня. Виховувати повагу до народних традицій та обрядів. Розвивати логічне мислення. Вчити працювати за комп'ютером, з комп'ютерною програмою „Зустрічаємо Великдень”.

Цю програму ми застосовуємо на етапі закріплення вивченого матеріалу.

З цією програмою пропонуємо працювати таким чином: учні запускають програму і очікують, щоб на екрані з'явилася картинка з пасхальними продуктами і невеличка інформація про це свято. Під текстом знаходиться чотири розділи: тести, ребуси, кросворд і відомості про програму.

Якщо лівою кнопкою мишки натиснути на розділ „Тести” один раз, то на екрані з'явиться слайд-малюнок із тестом.

Учневі необхідно з'ясувати: „До якого свята жінки й дівчата розписують писанки?” Є три варіанти відповідей: Пасха, Різдво, Трійця. Учень повинен лівою кнопкою мишки один раз натиснути на правильну відповідь. Якщо учень відповідає неправильно, наприклад, вибирає Трійцю, звучить музичний сигнал, який закликає, бути уважнішим, і слово виділяється червоним кольором. Якщо натиснути на Різдво, отримує теж саме, що й зі словом Трійця. Якщо натиснути на слово Пасха, воно висвітлюється зеленим кольором, і ніяких музичних сигналів немає. Отже, відповідь правильна. Щоб продовжити програму, потрібно натиснути один раз на слово „Наступний”, яке знаходиться на екрані.

Наступний слайд-малюнок з'являється на екрані з тестом: „Що обов'язково люди випікають на Великдень?”. Теж три варіанти відповіді: паска, (калач); пиріг; пиріжки. Так, як з попереднім слайдом, дитина вибирає відповіді, натискаючи на пропоновані варіанти. І таких слайдів-малюнків, тестів у цій програмі пропонується п'ять видів. Коли учень підходить до останнього тесту, то бачить результат своєї праці. Натиснувши на слово „Результат” один раз лівою кнопкою мишки, у віконечку з'являється число, тобто результат роботи з тестами. Результат повинен бути 15 балів, це високий результат.

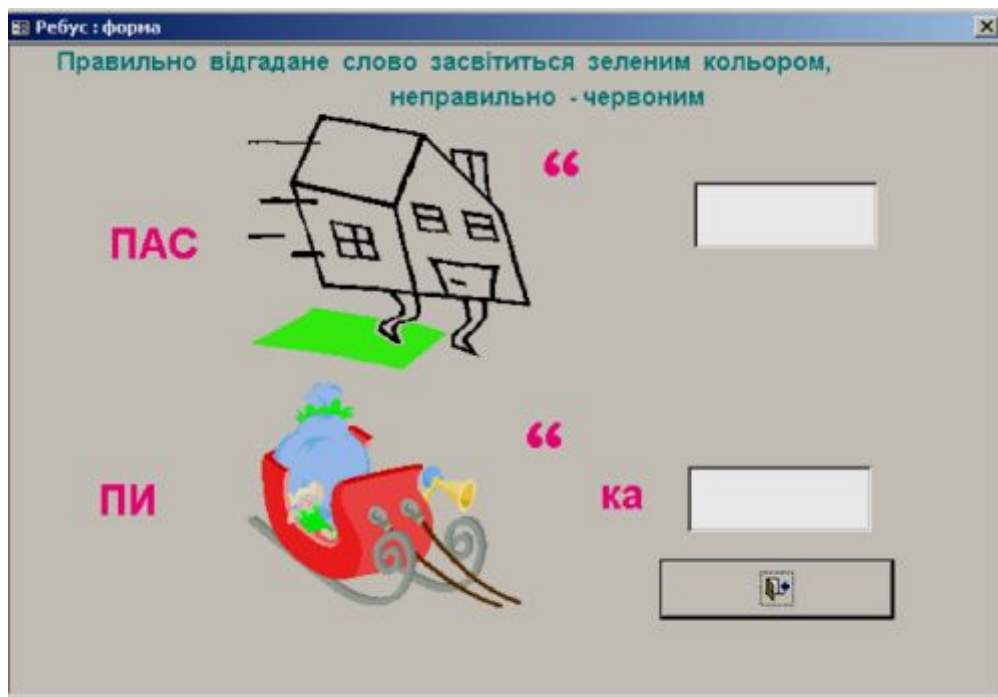

З такими тестами працювати вчителю в сільській малокомплектній школі дуже зручно. Щоб діти гарно, повноцінно сприймали новий матеріал в малокомплектній школі, було б добре закінчувати закріплення матеріалу за допомогою комп'ютера, тобто такими зручними тестами.

По закінченню роботи з цією програмою вчитель перевіряє, яку кількість балів поставив комп'ютер учневі. Якщо дитина одна із перших справилася з роботою, в неї є можливість прочитати цікаву інформацію про це свято.

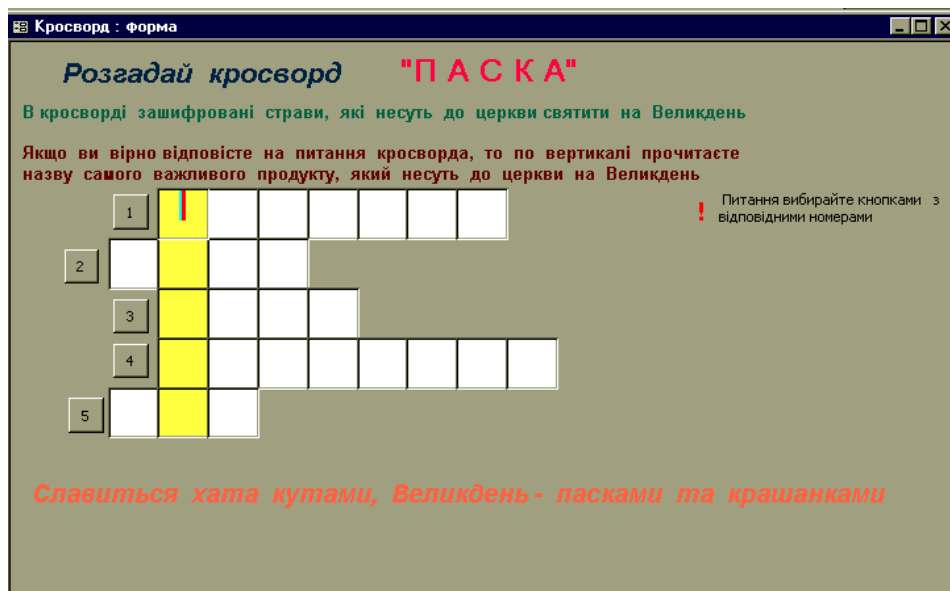
Щоб вийти з тестів, потрібно натиснути на „Вихід”, і кожний наступний тест закривати, натискуючи вгорі справа на знак X.

Щоб увійти у розділ „Ребуси”, потрібно лівою кнопкою мишки натиснути один раз. На екрані з'явиться завдання зеленого кольору. Щоб розшифрувати два ребуси і записати відповіді, стрілочку, яка є на екрані, необхідно направити на чисту панель напроти малюнка з ребусом і написати правильне слово. Правильно відгадане слово засвітиться зеленим кольором, а неправильно розшифроване – червоним. Наприклад, перший ребус: склад ПАС, намальована хата і 2 коми. Що це за слово? За допомогою клавіатури на чисту панель дитина повинна занести слово ПАСХА. На панелі з'являться букви, написані чорним кольором. Коли учень відгадав слово, потрібно натиснути на клавіатурі Enter. Слово ПАСХА виділено зеленим кольором, отже, відповідь правильна.

Наступне завдання склад ПИ, малюнок САНКИ й 1 кома і буква А. На чистій панелі дитина повинна записати слово ПИСАНКА. Якщо написано правильно, то слово виділено зеленим кольором. Щоб вийти з цієї програми, потрібно натиснути на панель „Закрити ребус”.

У цій програмі є ще один розділ, який називається „Кросворд”.

Якщо увійти в цю програму, то на екрані з'явиться завдання: розгадай кросворд „Паска”. У кросворді зашифровані страви, які несуть до церкви святити на Великдень. Кросворд складається з п'яти питань. Якщо учні дадуть правильну відповідь на всі питання кросворда, то по вертикалі прочитають назву самого важливого продукту, який люди несуть до церкви на Великдень. Щоб вибрати питання, потрібно лівою кнопкою мишки один раз натиснути на кнопку з номером. Наприклад, натиснувши на кнопку 1,

з'являється віршик. Дитина читає і дає відповідь – ПИСАНКА. Учень наводить мишкою курсор на клітинки під №1 і вписує це слово. При натиску на кнопку №2 теж з'являється вірш, який допомагає знайти відповідь – САЛО. Учень таким чином відгадує наступні слова, записуючи їх у порожні клітинки. В кінці 5-го завдання по вертикалі буде слово, виділене червоним кольором, ПАСКА. Якщо дитина допустила помилку, її легко можна виправити. Сам учень стирає неправильну букву і вписує правильну.

Методична цінність цієї комп'ютерної програми в тому, що вона є наочним посібником і дозволяє легше, швидше і цікавіше оволодіти навчальним матеріалом.

Крім цієї комп'ютерної програми з курсу „Я і Україна” суспільствознавчого спрямування, існує ще програма, яка називається „Народний одяг українців” для учнів 2-х класів. Її застосовують на уроках громадянської освіти з таких тем: „Де ти живеш”, „Твоя країна – Україна”, „Народні промисли України”. На цих уроках діти знайомляться з Україною як європейською державою, з територією України, яка досить густо заселена людьми. Для полегшення кращого засвоєння матеріалу про Україну, український побут, український національний костюм, про народні символи України та народні традиції і була створена ця програма.

Вивчення природознавства в 3 класі розпочинається ознайомленням дітей з природою та працею людей. Діти вчаться спостерігати за явищами природи. За допомогою комп'ютерних навчальних програм: „Допоможи Сашкові збирати гриби”, „Зелене диво”, „Вінні” вони можуть порівнювати, аналізувати, зіставляти відомі їм факти, робити висновки. Ці комп'ютерні програми будуть впроваджені в навчальний процес у цьому навчальному році (2004-2005р.)

У бесіді з учнями 2 і 3 класів ми встановили, що систематичне впровадження комп'ютерних навчальних програм на уроках дає можливість досягти суттєвих зрушень у навчанні. Застосування комп'ютера на уроках сприяє розвитку творчого мислення, розумових здібностей, підвищує інтерес до навчального процесу, розкриває всі сторони різних галузей науки. Для молодшого школяра стає життя у школі цікавішим, і діти працюють ще з більшою віддачею.

Список використаних джерел

1. Джеджула О.М. Педагогічні умови застосування комп'ютерної техніки при викладанні графічних дисциплін. Вісник УДУВГП: розділ „Педагогіка”. „Сучасні технології навчання: проблеми та перспективи”. Збірник наукових праць, ч.2. Рівне: УДУВГП, 2003. – 245с.

2. Кивлюк О.П. Педагогічна сутність формування елементів комп'ютерної грамотності молодших школярів // Педагогіка і психологія. – 2001. – №2 (31.) – С.34-38.

3. Мелешко В. Шестилітні під увагою керівника малокомплектної початкової школи // Початкова школа. – 2002. – №4. – С.63.

4. Кремень В. Цього року вперше повною мірою виконується програма комп'ютеризації сільських шкіл // Освіта України. – 2003. – №96. – 23 грудня.